

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשל"א

חלק א – יו"ל לש"פ ויחי, י"ד טבת, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה„צמח צדק“

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

החתן הרה"ת לוי יצחק והכלה מרת צייטא שיחיו

סודאק

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

י"ז טבת, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' כתרילאל צבי וזוגתו מרת חנה שיחיו סודאק

הרה"ת ר' משה שמואל וזוגתו מרת מנוחה שיחיו מרזוב

ולזכות זקניהם

מרת פראדל שתחי' סודאק

הרה"ת ר' דוד ארי' וזוגתו מרת שרה גיטל שיחיו רימלער

הרה"ת ר' פנחס זאב וזוגתו מרת נעמי שיחיו מרזוב

הרה"ת ר' שמואל הלוי וזוגתו מרת רחל לאה שיחיו הבר

תוצאה פלוניית מאשר תוצאה אחרת או הפכית, ואפילו זה רק בנוגע למספר גדול ביותר. ובודאי לדכוותי האריכות בהאמור למותר.

בכבוד ובברכה לבריאות ולהצלחה.

ג

בי"ה, כז' סיון תשכ"ב
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ וכו' מוה' . . . שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ"ב סיון.

(א) בהנוגע לפרנסה ידועה עצת חז"ל בזה להרבות בצדקה ולחלקה לרבות פעמים ומהזמנים המסוגלים לזה הוא בכל יום חול קודם תפלת הבקר להפריש פרוטות אחדות לצדקה,

(ב) בנוגע לאניות ישראלים, הרי כבר כתבתי ועניתי ובפרטיות, אשר הנסיעה בהם ביום הש"ק ויום טוב אסורה, והוא חילול שבת בפרהסיא.

בעת רצון יזכירו כל שכותב אודותם על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע כאו"א למה שנחוץ,

ובודאי למותר להאריך אשר הוספה בבטחון בהשם יתברך המשגיח על כאו"א בהשגחה פרטית מוסיפה בברכת השי"ת

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ג

בהנוגע לפרנסה . . . עצת חז"ל . . . להרבות בצדקה: ראה כתובות סו, סע"ב (ובפרש"י). ולחלקה לרבות פעמים: ראה פיה"מ להרמב"ם אבות פ"ג מט"ו. תניא אגה"ק סכ"א (קלג, ב). קודם תפלת הבקר: ראה ב"ב יו"ד, א. הקדמת הסידור. בנוגע לאניות ישראלים . . . כתבתי ועניתי ובפרטיות: ראה אג"ק ח"ג אגרת ד'תקנה, ובהנסמן בהערות שם. וראה גם אג"ק חכ"ד אגרת ט'קנו, ובהנסמן בהערות שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ויחי, י"ד טבת הבעל"ט — הננו מוציאים לאור חלק ראשון מהתוועדות מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט ה'תשל"א, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ב טבת, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

שנת המאה וחמישים להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק" ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

התועדות אלו מקורים לחיזוק באהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל, ובאופן שימושכו בענינים של פועל במחשבה דיבור ומעשה.

בברכת נחת חסידותי מכל ילידיהם שיחיו והצלחה בגוי"ר — המחכה לבשו"ט.

ב

בי"ה, ט"ו סיון תשכ"א
ברוקלין

הו"ח אי"א נוי"ע עוסק בצ"צ רב פעלים ובעל מרץ
ש.ב. שי המכונה ד"ר אולמן.

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מג' סיון ולקראות בו מהטבת מצב בריאותו, ויהי רצון מהשי"ת אשר יוטב יותר ויותר עד שיחזור לאיתנו ומתוך שמחה וטוב לבב יוסיף בפעולות בהפצת המסורה מסורת תורתנו תורת חיים בכל מקום ובכל חוג שידו מגעת.

בהתענינות קראתי שעומד הנהו לפרסם ספר בשטח היהדות והמדע, כי תקותי חזקה שיהי בהמשך ובהתאם לספריו שבעבר המדגישים את האמת המוחלטת אשר בתורתנו תורת אמת ואיך שהקושיות לכאורה אין להם כל יסוד במציאות ואפילו לא במדע.

ואף שמוכן שאפילו אם היתה קושיא ואפילו שתירה אין זה גורע כלל באמיתיות דברי אמת ה' לעולם, אבל רצה הקב"ה בורא עולם בהנהגת העולם באופן כזה שלא תהיינה סתירות וכמבואר גם זה בתורה.

ולהעיר, עד כמה גדול החושך של אלו שרוח תאותם מונע אותם מלהכיר את האמת שאין רוצים לשים לב כלל להכלל המקובל על **כאו"א**, דברי ושמא ברי עדיף, והרי כל מסקנות המדע איזה שתהיי, הנה **המדע** אומר ובהחלטיות מדעית, שאינם אלא בסוג דשמא, או בנוסח אחר שקרוב יותר לומר שתהיי

ב

הו"ח . . ש.ב. שי המכונה ד"ר אולמן: טרנטה. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"ד אגרת ט"פכ, ובהנסמן בהערות שם.

שעומד הנהו לפרסם ספר בשטח היהדות והמדע: אולי הכוונה לספרו "חינוך ומדע לאור היהדות" (נדפס — ירושלים, תשכ"ד). וראה אג"ק חכ"ג אגרת ח'תתעו — אישור קבלת הספר.

לספריו שבעבר: ראה אגרות אליו שנשמנו לעיל.

אמת ה' לעולם: תהלים קיז, ב.

דברי ושמא ברי עדיף: כתובות יב, ב. וש"נ.

בס"ד. שיחת מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

א. כאשר מתאספים יחדיו כו"כ מבנ"י, ובפרט מכמה מדינות, ויתירה מזה (שנוגע יותר בענין זה), שנוסף לכך ש"אין דיעותיהם שוות", הרי הם באים ממשפחות שונות וסוגי חינוך שונים, ואעפ"כ, מתאספים ביחד במקום אחד, ובשביל ענין אחד — הרי זה גופא מבטא את הצד השווה והנקודה הפנימית שבזה משתווים כולם.

ואע"פ שענין זה מצינו לאו דוקא אצל בנ"י, אלא גם אצל שאר עמי הארץ, שמזמן לזמן מתאספים יחדיו לשם מטרה ופעולה אחת, למרות היותם שונים זמ"ז הן מצד מוצאם, הן מצד החינוך שלהם, והן לפי ש"אין דיעותיהם שוות" [שהרי כלל זה נאמר במשנה ובגמרא² בנוגע לכל בני האדם, ש"הקב"ה טבע כל אדם בחותמו של אדה"ר (ו"לפיכך נברא האדם יחידי", "להראותך שמאדם אחד נברא מילואו של עולם"³), ואין אחד מהם דומה לחבירו", "בקול במראה ובדעת", ומזה מובן שמדובר אודות כל בני האדם, לאו דוקא בנוגע לבנ"י] — הרי הנפק"מ היא בנוגע להמשך הדברים לאחרי האסיפה, ובמה מתבטאת מטרת האסיפה, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

כדי שהאסיפה תביא לידי אחדות אמיתית — הרי זה דוקא כאשר המטרה היא כזו שגורמת (לא ענין של פירוד והתחלקות ועד למחלוקת איש ברעהו, אלא אדרבה) קירוב הלבבות, ועד להתאחדות.

ומזה מובן, שכאשר מתאספים יחד בנוגע לתכלית גשמית, לא יכולה להיות אחדות אמיתית, כי:

מבנה הגשמיות הוא באופן שלכל אחד יש חלק וענין שלו, ובמילא אינו יכול לוותר על המוכרח לצרכיו, כמו אכילה ושתי', לבושים ובית, בשביל הזולת.

ולדוגמא: כדי שיהי' לו בית, ד' אמות שלו — מוכרח להיות מקום פנוי, וכאשר המקום תפוס כבר ע"י מציאות אחרת, אין לו לאן להיכנס

(1) ראה ברכות נח, א. ועוד. (3) פרש"י שם.

(2) סנהדרין לז, סע"א (במשנה). לח, א.

[והיינו לפי שהקב"ה הטביע בטבע הבריאה שהגשם תופס מקום, וכדברי הגמרא: "מדת בשר ודם — כלי ריקן מחזיק, מלא אינו מחזיק"; ועד"ז בנוגע ל"בגד ללבוש" — אם הבגד לבוש על חברו, הרי הוא אינו יכול ללבושו; ועד"ז בנוגע ל"לחם לאכול" (שע"י האכילה יהפך לדם ובשר כבשרו, ועי"ז יהי' קישור הנפש בהגוף) — שזהו רק אם הלחם לא נאכל ע"י חברו.

ולכן, כאשר האסיפה היא בשביל ענין גשמי, לא יכולה להיות אחדות אמיתית, דכיון שהכוונה והתכלית היא לשם ענין גשמי, הרי ענין זה אינו יכול לעשות מכולם מציאות אחת באמת; הם יכולים רק לילך יחדיו באותה פעולה או לשם אותה תכלית, אבל לאחרי כן, יקח כל אחד את השייך אליו, ובאופן שבנוגע לחלק השייך אליו מושללת השייכות לחברו. וכמו בדוגמא הנ"ל, הן ב"לחם לאכול", הן ב"בגד ללבוש", והן בדירה לדור בה.

משא"כ כאשר האסיפה הוא לשם תכלית רוחנית — כיון שתכונת הרוחניות היא באופן שיכולה להיות אצל כמה בני אדם אותה רוחניות, ולא יחסר מאומה אצל אף אחד, שתהי' אצלו בשלימותה.

וכפי שרואים זאת בנוגע להבנת השכל — שיכול אדם להתייגע ולחדש חידוש גדול בחכמה ושכל, ועד לחידוש שלא הי' לעולמים, להיותו הראשון שגילה חכמה גדולה זו, ואעפ"כ, לאחרי כן יכול לבוא דבר חכמה זה לידיעתו של אדם שני ושלישי, וכו"כ בני אדם, מבלי לשלול ואפילו לא למעט מאומה מידיעת השכל והחכמה שלו.

ג. אך עדיין אין זו אחדות אמיתית, כי, מצד זה ש"אין דיעותיהם שוות" (אע"פ ששניהם מודים באותו דבר חכמה), בהכרח שיהי' איזה חילוק באופן קבלת החכמה, מצד החילוק בכלי מוחו של האדם שלומד את דבר החכמה ומקבל אותו לפי שכלו ודעתו ששונה משכלו ודעתו של חברו.

וכידוע הדוגמא לזה אפילו בחכמת התורה — שמצינו ש"הלל ושמאי קיבלו מהם", משמע' ואבטליון, ששניהם קיבלו מאותם רביים אותו דבר חכמה ושכל, ואעפ"כ, כיון שהמקבלים היו שונים זמ"ז ועד לשינוי באופן הפכי, התקבל השכל אצל כל אחד מהם לפי התכונה שלו: הלל, שנטיית שכלו היתה לחסד — התקבל אצלו הפס"ד לקולא, ושמאי,

(6) אבות פ"א מ"ב.

(4) ברכות מ, א. וש"נ.

(5) לשון הכתוב — ויצא כח, כ.

הוספה

בי"ה, כ"ה שבט תשי"ב
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוהר"מ יהודא לייב שי הכהן

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתביו, וכבקשתו הנני מזכירו, אותו ואת ב"ב שיחיו, בעת רצון על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ועכוב המענה שלי על מכתבו — הוא רק מפני רוב הטרדות. ואין להעמיס בזה כוונה צדדית ופירושים זרים. ובפרט כשהייתי על הציון בער"ח שבט וקראתי הפיי"ש שלו, האָט זיך באַ מיר אָפגעלייגט אשר בודאי יוטב מצבו ומצב ב"ב שיחיו. ואחכה לבשו"ט ממנו בזה.

מ"ש בפרט בענין . . . שי, הנה ידוע הכתוב חנוך לנער על פי דרכו, ופירוש הפשוט בזה שאף שהחנוך צ"ל, ובפרט בנוגע ל . . . שי, זהירות והדרכה בנר מצוה ותורה אור, אבל איך לפעול זה אצלו, זהו לפי דרכו שלו, ולכן טוב הדבר שכותב שהוא בעצמו משגיח עליו. ולכאורה, צריך הי' לחפש אופן לסדרו בענין המתאים בכפר-חב"ד ששם הי"ה יכול להתעסק הן במלאכה והן בשיעורי תורה הן בנגלה והן בדא"ח.

בענין שאלתו במה שרוצה להתיישב בין אנ"ש בכפר החדש, הנה לכאורה יאריך הזמן עד שתתגשם תכנית הכפר בפו"מ, אבל בכל אופן אין כאן אחריות להרשם בין החברים. ובפרט אם כפי תקותי, אפשר יהי' לסדר במקום כפר חדש, הגדלת הכפר דעתה, הרי בודאי נכון הדבר.

נהייתי לקרות במכתבו ע"ד הקביעות עתים בדא"ח וכן ג"כ במס' פסחים וכו'. וכן ע"ד עריכות המלוה מלכה בבתי-אנ"ש מתאים לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר שעשה חילוק זה בין התועדות דשבת מברכים ובין ענין המ"מ. ויהי"ר שיהיו

נדפסה בספר "לב הארץ" (כהן).

מוהר"מ יהודא לייב שי הכהן: כהן. אגרות נוספות אליו — אג"ק חכ"א אגרת ד'תתסד (ע' קיב), ובהנסמן בהערות שם.

חנוך לנער על פי דרכו: משלי כב, ו.

בנר מצוה ותורה אור: שם ו, כג.

בכפר החדש . . הגדלת הכפר דעתה: ראה אג"ק ח"ה אגרת א'תסא, ובהנסמן בהערות שם.

מתאים לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה "היום יום" ל ניסן.

המ"מ = המלוה מלכה.

והרי השלום הוא "כלי" לכל הברכות, ועד לברכה הכי עליונה — גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

— וענין זה קשור גם עם הסעודה של מוצאי שבת, שנקראת "סעודת דוד מלכא משיחא"⁶⁰ —

באופן ד"וואולך אתכם קוממיות"⁶¹, בקרוב ממש.

* * *

שנטיית שכלו היתה לגבורה — התקבל אצלו הפס"ד לחומרא, כפי שרואים בפועל, וכידוע הביאור בזה⁷, ואין כאן המקום להאריך בזה.

ולכן, כדי שתהי' אחדות אמיתית, הרי זה דוקא מצד ענין שלמעלה מהשכל (והיינו, כאשר מתאספים יחדיו עבור ענין הקשור אמנם עם שכל, אבל לאחרי כן הרי זה מביא לענין שלמעלה מהשכל) — כי, החילוקים שביניהם ש"אין דיעותיהם שוות", הם רק מצד הדעה, ואילו בנוגע לנקודת העצם, משתווים כולם בכך שהם בני אדה"ר; ובנוגע לבנ"י, "אתה בחרתנו" — מתבטא הדבר בגלוי בנוגע לפועל (מצד זה שאדה"ר הי' "יציר כפיו של הקב"ה"⁸) בענין האמונה.

וזוהי האחדות האמיתית שנעשית (לא מצד השכל, שהרי "אין דיעותיהם שוות", אלא) מצד ענין האמונה שבה שוים כל בני"י, ועי"ז נעשית אחדותם של כל המתאספים לא רק בשעת עשיית הפעולה, או בשעת ההתדברות הקודמת לעשיית הפעולה, אלא באופן שנמשכת גם לאח"ז במשך כל הזמן כולו, והיינו, לפי שמתאחדים בענין שמביא לידי אמונה ומיוסד על אמונה, שמצדה שווים כל בני"י.

ד. והדוגמא לזה — כפי שמצינו אצל אדה"ר:

איתא בפרקי דר"א⁹ שהדבר הראשון שעשה אדה"ר מיד כשנברא הוא — שאמר לכל הנבראים "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי' עושנו"¹⁰.

ולכאורה אינו מובן:

פעולת אדה"ר על הנבראים היתה מצד השכל או הרגש של שאר בעלי החיים, שהרי לא שייך לומר שהי' זה בדרך הכרח, אלא באופן שענין זה הונח אצלם. וזהו גם מש"נ¹¹ "ה' מלך גאות לבש", "מלך" דייקא, שענין המלוכה הוא רק כאשר הדבר מתקבל ברצון, כמ"ש¹² "ומלכותו ברצון קבלו עליהם", ולולי זאת, אין זו מלוכה, כי אם ממשלה (כמבואר במפרשי התנ"ך¹³).

וכיון שכך, אינו מובן מדוע הוצרכו שאר הנבראים להמתין לאדה"ר — הרי גם להם הי' שכל, וא"כ, היו צריכים להכיר את הענין ד"הוי'

(9) פי"א.

(10) תהלים צה, ו.

(11) שם צג, א.

(12) נוסח תפלת ערבית.

(13) ראה ראב"ע וישב לז, ח. ועוד.

(7) ראה אוה"ת פרשתנו (בשלח) ע' תקנו.

המשך תער"ב ח"א פי"ג. וראה גם שיחת

מוצש"ק פ' בשלח, י"א שבט תשח"י ס"ה

(תו"מ חכ"ב ע' 33). וש"נ.

(8) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).

(61) שם, יג.

(60) סידור האריז"ל בכוננת הבדלה

ומוצש"ש. פע"ח שער השבת ספכ"ד.

עושנו" שהי' כבר במשך חמשת ימי בראשית ויום הששי קודם בריאת אדה"ר, ומה חידש בזה אדה"ר?!

אך הענין הוא — שאדה"ר גילה את הנקודה המשותפת שבכל הנבראים, שזהו"ע ד"הוי" עושנו", באופן שלמעלה מהשכל, שלכן, הנה לא זו בלבד שהשכל מכיר בכך שצריך לקבל את מלכותו של הקב"ה, אלא עוד זאת, שקבלת המלכות צריכה להיות באופן של השתחוואה דוקא — "בואו נשתחווה", שענין ההשתחוואה בגשמיות מורה על תוכן ענינה — שלא זו בלבד שכוורע ברך ("נכרעה נברכה"), שעיי"ז נשפלת קומתו מכמו שהיתה תחילה, אלא עוד זאת, שמכופף את ראשו, ששם הוא מקום השכל, והיינו, שמבטל את שכלו, ומקבל את מלכותו של הקב"ה באופן של אמונה.

וזהו מה שפעל אדה"ר בהבריאה — שגם בעלי השכל שבבריאה שמבינים מצד השכל שצריך לקבל את מלכותו של הקב"ה, תהי' אצלם קבלת המלכות באופן של השתחוואה, "בואו נשתחווה", כפיפת הראש, שהו"ע ביטול השכל לגמרי.

וענין זה שפעל אדה"ר שייך במיוחד לבנ"י, "עם קרובו"¹⁴ — שהרי "שופרי" דיעקב אבינו מעין שופרי' דאדה"ר"¹⁵, וכדברי הגמרא¹⁶ "אתם קרויים אדם", ע"ש "אדמה לעליון"¹⁷ — שגם אצלם יהי' הענין ד"נשתחווה", למעלה מהשכל, ולא רק בנוגע לעצמם, אלא כפי שאמר אדה"ר לכל הנבראים "בואו נשתחווה", וזהו גם החוב והשליחות של כל יהודי בעולמו, לפעול בחלקו בעולם ובכל העולם כולו הענין ד"בואו נשתחווה גו' לפני הוי' עושנו", מתוך ביטול השכל.

ה. והנה, ענין זה שהאדם אינו נשאר במדרגת השכל (שכל דקדושה, שבידעו ש"ה' עושנו", הרי מובן שצריך לקבל מרותו ומלכותו), אלא מבטל את השכל ועובר לענין האמונה — מתבטא בגלוי בענין המסירות נפש:

מצד השכל — יכול אדם להכיר בכך שכיון שישנו מי שלמעלה ממנו, צריך לציית אליו. ובפרט כשמדובר אודות מי שהוא לא רק למעלה ממנו, אלא "הוי' עושנו", שעל ידו נתהווה מציאותו מאין ליש, הרי בודאי שצריך לעשות כל מה שיצווה עליו, דאל"כ, יכול לחזור ולהיות "אין".

(14) תהלים קמח, יד.
(15) ב"מ פד, א. וש"נ.
(16) יבמות סא, רע"א. וש"נ.
(17) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

וחבירו הולך "תחת תאנתו" (משא"כ ביום השבת, שלא הי' זה "תחת גפנו" וזה "תחת תאנתו", כיון שב' העבודות אסורות, אלא שניהם היו נמצאים בעניני השבת). ולכן אומרים "אל תירא עבדי יעקב" — כיון שעיי' מוצאי שבת ממשיכים מיום השבת ברכה והצלחה על כל השבוע.

ט. וענין זה לוקחים מיום השבת — בגלל שענינו של יום השבת הוא לימוד התורה:

השייכות של יום השבת ללימוד התורה מודגשת בכך ש"לכו"ע בשבת ניתנה תורה"⁵¹.

וזהו גם מה שמצינו במדרש⁵² על הפסוק⁵³ "ויקהל משה": "אמר הקב"ה (למשה) עשה לך קהלות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה כו".

כלומר: כאשר בנ"י עמדו להכנס לארץ ישראל, ששם יצטרכו להתעסק עם כל העבודות כו', ולא כמו בהיותם במדבר שהיו יכולים ללמוד תורה ללא דאגות — שאל משה: מה יהי' בשעה שבנ"י יכנסו לארץ ישראל? והשיב לו הקב"ה, שיקהיל קהילות גדולות בשבת, שאסור בעבודה.

ולכאורה אינו מובן: מענה זה הוא רק בנוגע ליום אחד, יום השבת, אבל מה יהי' עם שאר הששה ימים?

וההסברה בזה — שעיי"ז שמקהילים קהילות ביום השבת ללמוד תורה, אזי "טעמו וראו כי טוב"⁵⁴, כך, שגם בשאר ששת ימי החול, הנה מבלי הבט על הטרדות שיש לו, יקבע עתים לתורה בכל יום ויום, כל אחד לפי ענינו, כהפס"ד בהלכות תלמוד תורה⁵⁵.

ועיי"ז יהי' אצל כל אחד במשך כל השבוע המעמד ומצב ד"בחוקותי תלכו"⁵⁶, "שתהיו עמלים בתורה"⁵⁷, ואז — "ונתתי גשמיתם בעתם"⁵⁸,

ועד — "ונתתי שלום בארץ"⁵⁹, שיהי' קירוב הלבבות ועד לאופן של שלום,

(56) ר"פ בחוקותי.
(57) תו"כ ופרש"י עה"פ.
(58) שם, ב.
(59) שם, ו.

(51) שבת פו, ב.
(52) יל"ש ר"פ ויקהל.
(53) ר"פ ויקהל.
(54) לשון הכתוב — תהלים לד, ט.
(55) ראה הלי' ת"ת לאדה"ו פ"ג. וש"נ.

בנוגע לסעודה של מוצאי שבת: "ללוות את השבת אחר שיצא כדרך שמלווין את המלך (שבת מלכתא) אחר שיצא מן העיר", והרי הפירוש הפשוט של "מלווין את המלך" הוא שנמצאים עדיין יחד עם המלך (ולא באופן שהמלך הוא בפני עצמו והמלווה הוא בפני עצמו — שאין זה ליווי), אלא שהמלך הוא בדרכו ללכת (ולכן, אף שיש ענין של אכילת סעודה במוצאי שבת, הרי אין זה בדומה לשלש הסעודות שבשבת עצמו, כפי שהשו"ע גופא מחלק ביניהם⁴⁵), אבל עדיין נמצאים יחד עם "שבת מלכתא".

ומזה מובן, שבמוצאי שבת ממשיכים את האחדות של בני"ב ביום השבת גם בעניני החול, ע"ז שהתחלת ימי החול היא באופן שכולם מאוחדים, כיון שנמצאים עדיין עם המלך שמלווין אותו, ולכן יש לכולם כל מה שיש למלך, שהעיקר בזה היא נקודת האחדות.

וכידוע המשל משרי המלך שיש לכל אחד תפקיד מיוחד, ואעפ"כ, כאשר הם נמצאים בנוכחות המלך, יחד עם המלך, אזי נעשה שלום ביניהם, כיון שכולם בטלים אל המלך. וכן הוא בנוגע לשרים שלמעלה, מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש, שכאשר נמצאים במקום שאלקות הוא בגילוי, אזי "עושה שלום במרומיו"⁴⁶.

וכן הוא גם כפי שנמשך למטה — שגם כאשר נמצאים כבר בהתחלת ימי החול, אבל נמצאים יחד עם המלך [שזהו ענין השבת, שבו נאמר⁴⁷ "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם", ואז ישנו גילוי אלקות בעולם, שלכן אין ענין המלאכה⁴⁸], אזי נמשכת האחדות גם בעניני החול.

ואח"כ ממשיכים זאת מוצאי שבת על כל השבוע כולו — שבמשך כל השבוע יהי ענין של אחדות וקירוב הלבבות בכל עניני שבוע זה; וכיון שענין השלום הוא "כלי מחזיק ברכה"⁴⁹, אזי מתברך כל השבוע בברכתו של הקב"ה.

וזהו גם תוכן המנהג בכמה קהילות שבמוצאי שבת אומרים "אל תירא עבדי יעקב"⁵⁰ — כי, כשנכנסים לימות החול יש מקום להתיירא שתפוג האחדות שהיתה במשך השבת, כיון שזה הולך "תחת גפנו"

(45) ראה שם ס"ג. וש"נ. ואילך. עת"ר ע' רב. עטר"ת ע' לח ואילך.
 (46) איוב כה, ב. וראה לקו"ש חכ"ה ע' תרח"ץ ע' עז ואילך. ועוד.
 (47) עוקצין בסופה.
 (48) בראשית ב, א.
 (49) ראה לקו"ת בלק עב, ב. וראה גם
 (48) ראה גם אוה"ת ויקהל ע' ביפט
 ואילך. סה"מ תר"ל ע' רמד ואילך. רמט
 תר"מ חנה"ע ע' 253. וש"נ.

אמנם, במה דברים אמורים — כל זמן שלא מדובר אודות מס"נ; אבל בנוגע למס"נ — אין לו טעם בשכל שצריך למסור נפשו כדי שלא יחזור להיות "אין", שהרי ענין המס"נ מתבטא בכך שעושה עצמו ל"אין". ובלשון החסידות¹⁸ — שבשכל אין הכרח על ענין המס"נ, כי, ע"י מס"נ מתבטלת מציאות השכל, והרי אין השכל יכול לאבד את מציאותו לגמרי.

והרי ענין האמונה בא לידי ביטוי בענין המס"נ, וכמבואר בתניא¹⁹, שכל אחד מ"ישראל, אפילו קל שבקלים, מוסר נפשו על קדושת ה' (אם לא מרמים אותו ש"בעבירה זו עודנו ביהדותו ואין נשמתו מובדלת מאלקי ישראל"²⁰), כדי להשאר קשור ומאוחד עם הקב"ה, ובלשון רבינו הזקן²¹ על הפסוק²² "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", שיהודי אינו יכול ואינו רוצה להיות נפרד מאלקות.

ולכן, כאשר מדובר אודות ענין הקשור עם תורה ומצוותי', הנה למרות שהתורה "היא חכמתכם ובינתכם לעיני כל העמים"²³, שגם מכירים שזהו ענין שכלי גדול, ועד"ז בנוגע למצוות, שרובם ככולם של מצוות אינם חוקים [ויש רק כמה מצוות שנקראים בשם "חוקים", כפי שנימנו בפירוש רש"י²⁴, ובפרטיות יותר במדרשי חז"ל²⁵], אלא הם ענינים המובנים בשכל [ועד שאפילו המצוות שנקראים בשם "חוקים", יש להם ביאור בשכל, כדאייתא במדרש²⁶ על הפסוק²⁷ "זאת חוקת התורה", "לך (למשה רבינו) אני מגלה טעם פרה אבל לאחרים חוקה"], מ"מ, כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות, חייב לעשות זאת לא מצד השכל שבדבר [ולא מצד הסגולה שבדבר, כמ"ש²⁸ "אם בחוקתי תלכו גו' ונתתי גשמיכם בעתם גו'"], אלא מצד ציווי הקב"ה, כנוסח ברכת המצוות (שבה מקדים לומר מדוע מקיים את המצוה): "אשר קדשנו במצוותיו וצונו".

כלומר: אע"פ שהתחלה היא בענין שיש לו הסברה בשכל, הרי כיון שזהו ענין הקשור עם תומ"צ, אזי היסוד והנקודה שבדבר הוא — "אשר קדשנו במצוותיו", שזהו הקישור וההתאחדות עם הקב"ה.

(18) ראה גם תר"מ חמ"ז ע' 115. וש"נ.
 (19) פי"ח-יט.
 (20) פי"ד.
 (21) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' ע' 357. וש"נ.
 (22) תנחומא חוקת ח. במדבר פי"ט, ו.
 (23) חוקת יט, ב.
 (24) ר"פ בחוקתי.
 (25) ראה יומא סו, ב. וראה גם תר"מ חל"ו.
 (26) שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע'
 תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.
 (27) ואתחנן ו, ד.
 (28) שם ד, ו.

ו. וכיון שהקב"ה הוא אחדות הפשוטה, הנה מצד זה נמשכת אותה אחדות פשוטה בכל אחד ואחת מישראל, אע"פ ש"אין דיעותיהם שוות".

ואחדות זו נמשכת (לא רק בעניני התומ"צ, אלא) אפילו "בכל דרכיך"²⁹, היינו, אפילו כשמדובר אודות ענינים גשמיים, וכאמור לעיל (ס"ב) שמצד טבע הגשמיות אי אפשר שיהי' לו "לחם לאכול" אם חבירו אכלו ועד"ז בנוגע לבגד ללבוש ובית לדור בו, ואעפ"כ, הנה אפילו בענינים גשמיים פועלים ענין האחדות.

וכפי שמצינו בנוגע לענין הצדקה³⁰ — שאע"פ שהחיוב הוא ליתן מעשר (שזוהי מדה בינונית)³¹, ו"המבזבז אל יבזבו יותר מחומש"³², ובודאי לא כל נכסיו³³, כי, ע"פ תורה, ע"פ שכל הרגיל, צריך להשאיר לעצמו "לחם לאכול ובגד ללבוש", מ"מ, ישנו אופן של נתינת צדקה הרבה יותר מחומש, ועד לבזבז כל נכסיו — כפי שמבאר רבינו הזקן באגה"ת³⁴ ובאגה"ק³⁵ שההגבלה בנתינת הצדקה היא "דוקא לשומר התורה ולא סר ממנה כו", אבל "מי שהעביר עליו הדרך ח"ו", וצריך לתקן מה שקלקל כו', הנה כשם שבנוגע לרפואת הגוף לא שייכת ההגבלה שיוציא רק חומש ולא יותר, הרי עאכ"כ שכן הוא בנוגע לרפואת הנפש.

ולכן ישנו הענין להרבות בצדקה אפילו יותר מחומש, ועד שנוטל אפילו חלק מה"לחם לאכול" שלו כדי לעזור ליהודי נוסף הזקוק לאותו ענין, ועד"ז בנוגע לבגד ללבוש ובית לדור בו.

ז. ואם הדברים אמורים במשך כל השבוע — עאכ"כ בבוא יום השבת:

ביום השבת אין ענין של מחלוקת וכו', וכדברי הגמרא³⁶ בנוגע למלאכים, שאפילו "מלאך רע עונה אמן בעל כרחו", ומסכים לענין של ברכה.

ויום השבת מבטל גם את החילוקים שבין אחד לחבירו, שכן,

(29) משלי ג, ו. שם.
 (30) ראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 217 ואילך. (33) ראה רמב"ם הל' ערכין וחרמין וש"נ. בסופן.
 (31) רמב"ם הל' מתנ"ע פ"ז ה"ה. טוש"ע (34) פ"ג.
 יו"ד וסרמ"ט. (35) ס"י.
 (32) כתובות נ, רע"א. וש"נ. רמ"א יו"ד (36) שבת קיט, ב.

בששת ימי החול עליהם נאמר "ששת ימים תעשה מלאכה"³⁷, שבהם צריכה להיות עיקר עבודת האדם בל"ט מלאכות (כפי שנימנו במשנה³⁸), אזי ניכר החילוק והפירוד שבין אחד לחבירו, שאחד חורש והשני זורע, וכיו"ב בשאר ל"ט המלאכות; משא"כ ביום השבת, שאסור במלאכה, ו"כל מלאכתך עשוי"³⁹, וישנו הכל מן המוכן עבור "בנך ובתך". וגרך אשר בשערך"⁴⁰, כך, שאין ענין של טירחא ויגיעה כמו בששת ימי החול, כי אם ענין התענוג — הרי רואים שבשעה שאדם מתענג, הנה לא זו בלבד שמציאותו של הזולת אינה מצירה לו, אלא אדרבה, שלימות התענוג שלו קשורה עם הטוב של הזולת, כך, שמציאותו של הזולת מסייעת לשלימות התענוג שלו. ולכן מצינו שמנהג ישראל (ש"תורה הוא"⁴¹) להזמין אורחים לשבת (ועד"ז — וביתר שאת⁴² — בנוגע ליו"ט).

וענין האחדות שבין בני" ביום השבת מתבטא גם לדינא — שבזמנים שהיו נוהגים עניני טהרה וטומאה, הנה במשך ימי החול הי' חילוק בין אלו שנאמנים על הטהרה, שיכולים לאכול יחד עמהם, ובין אלו שאינם נאמנים על הטהרה, שאין יכולים לאכול עמהם (אע"פ שאומרים שזהו דבר טהור); אבל ביום השבת, מותר לאכול עם כל אחד (אם הוא רק אומר שזהו דבר טהור), כיון שאפילו עס-הארץ אינו משקר בשבת (כדאיתא בירושלמי⁴³).

ח. אמנם, ביום השבת שייכים כל הענינים לשבת, עניני קדושה, כך, שגם האחדות היא בגלוי רק בעניני קדושה, ואילו כשבאים אח"כ לעניני חול, אזי יכול להיות מעמד ומצב של פירוד; וזהו החידוש של מוצאי שבת, שעל ידו ממשיכים את האחדות של שבת שבעניני קדושה — גם לימות החול ועניני חול:

למרות שהזמן של מוצאי שבת הוא לאחרי הבדלה, "המבדיל בין קודש לחול", הרי אין זה כמו סתם חול; זוהי רק התחלת החול, כפי שקשור עדיין עם (קדושת) שבת — כמודגש בלשון הפס"ד בשו"ע⁴⁴

(37) ויקהל לה, ב. או"ח סוסק"פ. סת"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. (38) שם עג, סע"א. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
 (39) ראה שו"ע אדה"ז או"ח שש"ו סכ"א. (42) ראה זח"ב פח, ב. תו"א ר"פ חיי וש"נ. שרה. ובכ"מ.
 (40) יתרו כ, יו"ד. (43) רפ"ד.
 (41) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב. (44) אדה"ז או"ח ס"ש ס"ב. וראה גם מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. שיחת מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבת דאשתקד מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז בתחלתה (תו"מ חנ"ט ע'...). וש"נ.